# GAZETA LWOWSKA.

Wychodzi z Dodatkiem codziennie, prócz świąt i niedzieli. Prenumerata kwartalna miejscowym 4 złr. 15 kr., odbierającym pocztą 4 złr. 40 kr., insercyę opłacają od wiérsza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz piérwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k.

Nr. 103. Poniedziałek 5. Maja 1851. Rok gazecie 40.

**PRZEGLĄD.**



## Monarchya Austryacka.

### Rzecz urzędowa.

**Wiedeń**, 29. kwietnia. Dnia 30. kwietnia 1851 wyjdzie w c. k. nadwornéj i rządowéj drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany XXXI. zeszyt powszechnego rządowego dziennika ustaw państwa, a to tak w niemieckim języku osobno, jakoteż we wszystkich *dziewięciu* podwójnych wydaniach.

XXXI. zeszyt zawiera pod

Nro. 97. Dekret ministeryum wojny z dnia 7. kwietnia 1851, na mocy którego pozwolenie do żenienia się żołnierzom podług drugiéj kondycyi zależeć będzie od oświadczenia gminy, do któréj żołnierz należy.

Nro. 98. Rozporządzenie ministra wyznań religijnych i publicznego oświecenia z dnia 10. kwietnia 1851, względem taxy od egzaminów, którą publiczni nauczyciele żyjących języków mają pobierać w tych przypadkach, w których będą wezwani do egzaminów dla rządowéj służby pocztowéj.

Nro. 99. Dekret ministeryum kultury krajowéj i górnictwa z 10. kwietnia 1851, którym się publikuje przemiana najwyższego górniczego urzędu *(Oberstkammergrafenamt)* dla niższych Węgrzech w Szemnitz, na c. k. dyrekcyę górnictwa, leśnictwa i dóbr kameralnych i rozwiązanie c. k. administracyi w Neusohl.

Nro. 100. Dekret ministeryum wojny z 14. kwietnia 1851. — Zniesienie poręki spadkobierców po wojskowych, za taxy charakteru i karencyi.

Nro. 101. Rozporządzenie ministeryum wojny z dnia 18. kwietnia 1851 względem dodatku dla ochotnika, któremu się dla stosunków prywatnych zezwala dymisya w drodze koncertacyi albo na własną prośbę przed upływem jego zobowiązania do służby wojskowéj.

Nro. 102. Dekret ministeryum wojny z 20. kwietnia 1851, którym się postanawia, że personale wojskowo-jeograficznego instytutu podlega w sprawach duchownych juryzdykcyi duchowieństwa cywilnego.

Nro. 103. Dekret ministeryum wojny z 20. kwietnia 1851, względem poboru należytości od sukcesyi w przypadkach, jeżeli testator przed 1. listopada 1850 umarł.

Nro. 104. Dekret ministeryum wojny z 20. kwietnia 1851, którym się postanawia, że §. 19. prowizorycznego regulaminu adwokatów względem przepisu czy jakowéj partyi przysługa prawo ubóstwa, i względem wyznaczenia bezpłatnego zastępcy, się także rozciąga na sądy wojskowe.

Osnowę XXIV. zeszytu (który dnia 15. kwietnia 1851 wyszedł w niemieckim języku osobno), wydano już przy pierwszem obwieszczeniu.

Nakoniec dzisiaj dnia 30. kwietnia 1851 wyjdzie i będzie rozesłany dla niemieckiego osobnego wydania także rejestr treści wydanych w miesiącu kwietniu 1851 zeszytów tego dziennika ustaw.

### Sprawy krajowe.

(Wykaz o handlu Austryi z zagranicą i o obrocie handlowym między Węgrami i innemi krajami koronnemi monarchyi.)

**Wiedeń**, 30. kwietnia. C. k. dyrekcya statystyki administracyjnéj, która sobie przez ogłoszenie swoich prac tak pod względem umiejętności jak i pod względem życia tak wysoką zjednała zasługę i powszechne uznanie, wykończyła teraz nowe dzieło tego rodzaju i wydała je ku publicznemu użytkowi.

Z c. k. nadwornéj drukarni państwa wyszły właśnie wykazy o handlu Austryi w komunikacyi z zagranicą i o obrocie handlowym między Węgrami wraz z Wojewodziną, Kroacyą, Slawonią, Siedmiogrodem i pograniczem wojskowem z innemi krajami koronnemi państwa austryackiego w r. 1849.

Wykazy te nie obejmują jak w latach poprzedzających ogólny obrót handlowy całego cesarstwa austryackiego, lecz tylko ruchy handlowe owych krajów koronnych, które od widowni ówczesnéj wojny więcéj były oddalone, tak że się w nich urzędowanie cłowe odbywać mogło. Jakkolwiek więc te wykazy niepodają dokładnego obrazu czynności handlu austryackiego w obec państw zagranicznych, dają jednak pocieszający dowód, że mimo burz okropnych i głębokich wstrząśnień życie handlowe tak głęboko było zakorzenione, a węzły narodowego połączenia okazały się tak silnemi, że zerwanie ich było niepodobném.

Wartość przywozu na lądzie do owych prowincyi cesarstwa, które jak wyżéj wspomniono, nienależały do teatru wojny, wynosiła 52,534,638 złr., na morzu 35,542,308 złr. m. k., przeto ogółem 88,076,946 złr. m. k. Wartość wywozu lądowego wynosiła 41,255,661 złr., wywozu morzem 18,200,359 złr. przeto razem 59,456,020 złr. m. k. Handel bierny monarchyi austryackiéj w owym nieszczęsnym roku wynosił przeto 28,626,626 złr. m. k.; suma dająca się łatwo wytłumaczyć tą okolicznością, że szczególnie wówczas srebro i złoto znaczną miało dążność wypływu za granicę.

Najwięcéj w owym roku był ożywiony handel z Niemcami mianowicie z Saksonią, dokąd wywieziono towarów w wartości 14,412,378 złr. m. k., a zkąd przywieziono towarów w wartości 19,658,611 złr. m. k.

Obrót handlowy z Niemcami stanowił poówczas najgłówniejszą część obrotu ogółowego; tak że przywóz ztamtąd obejmował cztery piątych, a wywóz tam trzy czwarte części ogółowego obrotu.

Obrót z Szwajcaryą, który w latach normalnych zawsze bardzo był ożywiony i w sumie 17—18 milionów był czynny, okazał się w r. 1849 dość nieznacznym. Przywóz ztamtąd niewynosił więcéj jak 902,208 wywóz zaś tylko 794,091 złr. m. k., tak że bilans wypadł nawet na stronę bierną.

Z Turcyi wynosił przywóz wartość towarów w sumie 5,057,547, wywóz tamże 4,239,324 złr.

Czynny handel utrzymywała Austrya w r. 1849 w ogóle tylko z królestwem polskiem i z Rosyą na Brody. Po innych granicach był handel Austryi także i z Rosyą znacznie bierny.

Według kategoryi towarów przywieziono towarów kolonialnych

| | | |
|---|---|---|
| za . . . . . . . . . . . . . | 12,165,717 | złr. m. k. |
| owoców południowych za . . . . . . . | 2,138,027 | " " |
| tytoniu . . . . . . . . . . . | 802,487 | " " |
| olejów i oliwy . . . . . . . . . | 5,828,615 | " " |
| zboża i produktów polnych . . . . . . | 8,063,722 | " " |
| napojów . . . . . . . . . . . | 1,006,919 | " " |
| bydła . . . . . . . . . . . . | 2,717,607 | " " |
| chemicznych produktów . . . . . . . | 1,231,729 | " " |
| farb i materyi farbnych . . . . . . . | 7,514,493 | " " |
| drogich kamieni, srebra i złota . . . . . | 5,036,551 | " " |
| materyi surowych . . . . . . . . . | 24,595,988 | " " |
| przędziwa . . . . . . . . . . . | 6,583,496 | " " |
| fabrykatów . . . . . . . . . . . | 3,584,142 | " " |

Najgłówniejsze rubryki wywozu były następujące:

| | | |
|---|---|---|
| Owoce południowe . . . . . . . . . | 671,642 | złr. m. k. |
| tytoń . . . . . . . . . . . . | 302,300 | " " |
| zboże . . . . . . . . . . . . | 3,562,294 | " " |
| bydło . . . . . . . . . . . . | 2,184,432 | " " |
| materyał palny i budowniczy . . . . . . | 2,809,130 | " " |
| medykamenta . . . . . . . . . . | 1,226,421 | " " |
| chemiczne produkta . . . . . . . . | 1,111,537 | " " |
| kruszce podłe . . . . . . . . . . | 2,302,873 | " " |
| fabrykaty . . . . . . . . . . . | 26,437,712 | " " |
| surowy materyał . . . . . . . . . | 11,687,809 | " " |

Ztąd wynika, że przemysłowość austryacka nawet w owym roku w pomyślnym była stanie, podczas gdy tylko handel podlejszemi kruszcami i materyałem palnym znacznie był czynny, handel zaś materyałami surowemi a nawet zbożem był bierny.

Porównywając rezultaty handlu austryackiego z roku 1849 z rokiem 1848 okazuje się w obrocie handlowym z zagranicą pomimo ograniczenia na prowincye nienależące do ówczesnego teatru wojny pomnożenie wartości przywozu o 4,366,479 złr., a wywozu o 13,095,023 złr. m. k. Wartość zaś przywozu z Węgier i krajów należących dawniéj do Węgier zmniejszyła się o 14,491,847 złr. m. k., suma ta odnosi się wyłącznie do bydła i produktów rolniczych, których produkcya przed wszystkiemi innemi gałęziami zarobku najwięcéj została dotkniętą przez wojnę, albo które podczas wojny w większéj ilości w kraju zostały spożytkowane. Większy wywóz do tych krajów był także w owym roku nieznaczny, wartość jego wynosiła w ogóle 2,555,360 złr. m. k. i przypadała powiększéj części na fabrykaty mianowicie na towary bawełniane. *(Lit. kor. austr.)*

(Mianowanie.)

**Wiedeń**, 1. maja. Jego c. k. Mość raczył na wniosek ministra sprawiedliwości najwyższém postanowieniem z d. 29. kwietnia r. b. radzcę galicyjskiego sądu apellacyjnego Ignacego *Szymonowicza* mianować najłaskawiéj jeneralnym adwokatem przy najwyższym trybunale sądowym i kassacyjnym. *(W. Z.)*

(Kolej żelazna do Galicyi.)

**Wiédeń**, 28. kwietnia. Ministeryum handlu, rzemiósł i publicznych budowli przyzwoliło na wybudowanie drogi skarbowéj kolei żelaznéj w Galicyi, a mianowicie jak na teraz między Bochnią na Tarnów do Dembicy. Cała przestrzeń téj kolei żelaznéj wynosi 9 mil i 3059 sążni, z których 3 mil 674 sążni w kierunku wschodnim idą nieco pod górę, a 4 mil 793 sążni spadzisto. Wszystkie zakręty wspomnionéj kolei wynoszą 3038 sążni wzdłuż, przyczem minimum przeciętnego przemiaru zakrętów nie przenosi 500 sążni. Największe górzyste położenie znajduje się między Tarnowem i Dembicą i wynosi 1: 240. Reszta górzystéj sytuacyi w stosunku jak 1: 350. i 1: 2100. Ogólne koszta całego przybudowania dla pojedyńczéj kolei żelaznéj łącznie z przynależącemi 154 przedmiotami sztuki obliczono na 1,426,805 złr. 31 kr. C. k. dyrekcya budownictwa otrzymała zlecenie rozpisania w téj mierze różnych licytacyi, a dla ułatwienia konkurencyi podzielono całą linię kolei żelaznéj na kilka osobnych części. Z tego też względu uważane być mają oba wielkie mosty na rzekach Dunajcu i Biale jako całkiem odrębne przedmioty budownicze. Jeźli nie zajdą żadne nieprzewidziane przeszkody, przybudowanie skończone będzie w przeciągu jednego roku. *(Aust.)*

(Rozporządzenie względem teatrów.)

**Wiédeń**, 30. kwietnia. Zaszłe przypadki spowodowały do przypomnienia przedsiębiercom teatrów najw. postanowienia z 8. stycznia 1824, według którego zakazano używania dzieci do posług teatralnych tak w balecie jako w pantomimach i przedstawieniach scenicznych. Najw. postanowienie dozwala jednak posługiwania się w potrzebnym razie na scenie dziećmi, których rodzice znajdują się przy tym samym teatrze jako aktorowie, śpiewacy, tancerze i pantomimiści — a to w rolach kupidynków itp., nigdy jednak w rolach główaych lub do natężających tańców.

Dla zapobieżenia więc wszelkiemu dowolnemu wykładowi niewolno odtąd występować dziewczynie na scenie tak w baletach (czy to jako tancerce lub figurantce) jak niemniéj i w pantomimach przed zupełnie skończonym 15tym rokiem życia, a młodzieńcowi przed ukończonym 17tym. Rozporządzenie to zachowane ma być ściśle nietylko w stołecznych teatrach, lecz także i we wszystkich prowincyonalnych. *(L. k. a.)*

(Przybycie króla Grecyi do Wiédnia. — Wiadomości potoczne.)

**Wiédeń**, 30. kwietnia. Wczoraj o drugiéj z południa przybył do naszego miasta król Grecyi. W Nussdorf przyjmowany był jak najserdeczniéj dostojny Gość przez Ich c. k. Mość Arcyksięcia Albrechta i Arcyksiężnę Hildegardę. Césarz Jego Mość posłał piérwszego jenerał-adjutanta fml. Grünne ze świtą przyjmującą, w któréj się także król. grecki jeneralny konzul, baron Sina znajdował. Znaczny tłum ludu zgromadził się w Nussdorf na powitanie przybyłego Gościa. Król Otto wysiadł w pałacu swego szwagra Arcyksięcia Albrechta. O godzinie piątéj była wielka uczta familijna u Césarza Jego Mości na cześć dostojnego Gościa.

— We czwartek odbędzie się o dziesiątéj rano na zamkowym glacis wielka wojskowa parada, która dzisiaj, jako w dzień śmierci Jego c. k. Mości Arcyksięcia Karola, dla żałobnego nabożeństwa, nie mogła być wykonaną, a popołudniu będzie dana w c. k. nadwornym ogrodzie w Praterze wielka uczta, podczas któréj muzyczna banda drugiego pułku artyleryi przegrywać będzie.

— Césarz Jego Mość uda się w ciągu przyszłego tygodnia w podróż. Już jutro odjedzie ztąd kuryer dla uczynienia przygotowań do téj podróży — mówią powszechnie, że Monarcha tą razą Galicyę odwiedzi. Jednakże nie możemy o tém mówić z pewnością, gdyż cel téj podróży, wyjąwszy najbliższe osoby przy Monarsze, dotychczas nikomu nie jest wiadomy.

— Jego ces. Mość mianował na wniosek przedłożony przez ministeryum handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych kanclerza konzulatu jeneralnego Aug. Tenk v. Wolfsberg wice-konzulem w Widdyniu, a Jérzego v. Martyrt wicekonzulem w Sofii. — Tutejsza ces. rosyjska ambasada doręczyła ministerstwu spraw wewnętrznych dalszą kwotę 2495 rub. śr. i 11 kopijek jako rezultat dalszéj składki w królestwie polskiém dla pogorzelców Krakowskich.

— 1. maja. Najw. rozporządzeniem z dnia 30. kwietnia r. b. mianował J. M. Césarz fml. księcia Karola *Schwarzenberga* wojskowym i cywilnym gubernatorem Siedmiogrodu.

— Upewniają, że konferencye pana ministra finansów z kapitalistami wypadły dla obu stron pomyślnie. Pan minister finansów miał dowieść numerycznem zestawieniem, że w drugim kwartale r. b. stan przychodów przenosi wydatki, i że przeto finanse austryackie mogłyby pokryć procenta pożyczki a témsamem podźwignąć stósunki pieniężne. Dalsze obrady w tym względzie jeszcze nie nastąpiły. *(Neu. B.)*

(Rewia na cześć Jego Mości króla Grecyi.)

**Wiédeń**, 1. maja. Dziś odbyła się na Glacis przed burgiem i Franzensthor bardzo świetna rewia na cześć Jego Mości króla greckiego. Kilka pułków ściągnięto umyślnie dlatego z okolic Wiédnia, tak że blisko 30,000 ludzi na plac wystąpiło. Niezliczone tłumy ludu zebrały się na Glacis, aby podziwiać to nadzwyczajne widowisko, niedopuszczając się jednak najmniejszego zakłócenia porządku. Gdy Jego ces. Mość się pojawił, powitano Go najhuczniejszemi okrzykami radości. Król Otto wystąpił w kostiumie narodowym na przepysznym rumaku, który mu na znak swego hołdu ofiarowali w podarunku mieszkający tu poddani greccy. Najpiękniejsza pogoda sprzyjała téj uroczystości. Postawa wojska była zewszechmiar pochwały godna. *(L. k. a.)*

(Komisya dla spraw wolnego portu.)

**Wenecya**, 28. kwietnia. Dzisiaj odbywa piérwsze swe posiedzenie komisya zajmująca się sprawami wolnego portu weneckiego.

(Kurs wiédeński 2. maja 1851.)

Obligacye długu państwa 5% — 96¼; 4½% — 84⅜; 4% —. 4% z r. 1850 — —.; 3% —; wylosowane 4% —. Losy z r. 1834 — —; z r. 1839 — —. Wiédeńskie miejsko bankowe 2½% —. Akcye bankowe 1264½. Akcye kolei północ. 1310. Glognickiéj kolei żelaznéj 662½. Odenburg. —. Budwejskie —. Dunajskiéj żeglugi parow. 550. Lloyd 622½. Listy galicyjskie —.

## Francya.

(Posiedzenie zgromadzenia narodowego z d. 26. kwietnia.)

**Paryż**, 26. kwietnia. Na dzisiejszém posiedzeniu zgromadzenia narodowego rozpoczęto dyskusyę nad wnioskiem pana *Bourzat* i innych członków lewéj strony względem zniesienia kosztów instalacyi i specyalnéj pensyi kardynałów francuskich; koszta instalacyi wynoszą 45,000 franków, a 5000 franków wynosi dodatek do każdéj innéj pensyi. Bourzat oświadcza się przeciw tym wydatkom, które rząd jeszcze niedawno temu zaproponował dla nowo-mianowanych trzech kardynałów z Rheims, Toulouse i Besançon. Uważa je za nieuzasadnione prawami, za niepotrzebne i rozrzutne. Kardynałat nie jest według jego zdania funkcyą, którą osobno należy wynagradzać, tylko godnością, która bez zewnętrznego wyszczególnienia bardzo dobrze istnieć może. — *Crouseilhes* minister oświecenia i wyznań wyrzuca panu Bourzat brak uszanowania, z jakim mówił o instytucyach, na które 30 milionów Francuzów patrzy z najgłębszém uszanowaniem, poczém wyświeca wpływ polityczny jaki kardynałowie zapewnili Francyi. — *Dupont* (de Bussac) przytacza szczegóły kosztów instalacyi, między któremi figurują znaczne podarunki dla służby papiézkiéj, dla tego który przywozi baret i tym podobne, i sądzi, że te wydatki są śmiészne i znienawidzone. *Poujoulat*, sprawozdawca wydziału oświadcza, że kardynalat nietylko jest godnością ale i funkcyą, ponieważ kardynałowie powołani są do wyboru papiéża i wyświeca połączony z tém wpływ Francyi wywarty przez tyle wieków udziałem w wyborze głowy chrześciaństwa. Gdy p. Poujoulat w odpowiedzi na zarzuty pana Bourzat przeciw Rzymowi zawołał: „Widzieliśmy jak rewolucyoniści sięgali do kieszeni kościoła, rzymscy rewolucyoniści rabowali, łupili, decymowali kościół....“ powstała na lewéj stronie okropna wrzawa, śród któréj się odezwał głos pana Charras: „Niemożna dopuścić, aby tak lżono męża jakim jest Mazzini!“ Przewodniczący Bedeau wezwał kilku członków lewéj strony do porządku, poczém zamknięto debatę. Wniosek pana Bourzat odrzucono większością 441 głosów przeciw 198. — Następnie przeszła izba do dyskusyi nad kredytem 10,000 franków na dodatek do płacy nowo-mianowanych kardynałów. Wiktor *Hennequin* ponawia zarzuty przeciw zasadzie tych wydatków, jako przeciwnych konstytucyi. Mimochodem gani mowca także postanowienia konstytucyi względem płacy dla duchownych i sądzi, iżby było daleko lepiéj, gdyby katolicy z własnego popędu przez stowarzyszenie opędzali wydatki swego wyznania, tak jakby byli daleko lepiéj zrobili, gdyby przedsięwzięli byli wyprawę rzymską na sposób krucyaty za pomocą ochotników. — Charles *Dupin* dziwi się, że lewa strona francuskim kardynałom, książętom kościoła zaprzecza pensyę, jakiejby większa część paryskich adwokatów i notaryuszów niechciała przyjąć miasto swego przeciętnego dochodu rocznego. Po burzliwéj scenie między panem Madier de Montjou i Benoit d'Azy przyjęto kredyt większością 438 głosów przeciw 177. — Zamknięto potém wnet posiedzenie. *(Preus. Ztg.)*

(Depesze telegraficzne.)

**Paryż**, 29. kwietnia. Na wczorajszéj radzie ministeryalnéj powzięto na wniosek ministra Faucher, jak donosi *Messager d'Assemblée*, następującą uchwałę: Nierobić żadnéj inicyatywy pod względem rewizyi konstytucyi, lecz poruczyć ją zgromadzeniu narodowemu. — Wybory dla rady państwa w zgromadzeniu ustawodawczem były znowu daremne i odłożone zostały do jutra. Debaty nad taryfą cukrową odroczono na jakiś czas. Legitymistyczny organ *Union* oświadcza się przeciw przedłużeniu władzy prezydenta. *(Austr.)*

**Paryż**, 30. kwietnia. Rozprawy w izbie prawodawczéj są mało znaczące. Hieronim Bonaparte cofnął swe żądanie o pensyę. Komisya municypalna mianowała pana Vatismenil sprawozdawcą. — Stowarzyszenie „Rue des Pyramides“ obrało przygotowawczą komisyę dla kwestyi rewizyi. Jéj prezydentem jest książę Broglie. Faucher życzy sobie zastósowania ustawy wyborowéj do gwardyi narodowéj; odnośna komisya żąda jednorocznego pobytu w miejscu.

## Włochy.

(Litogr. „koresp. austr.“ o polityce teraźniejszego gabinetu turyńskiego.)

Wszystkie doniesienia z Turynu, pisze *litogr. koresp. austr.*, zgadzają się w tém, że niezgodność politycznych zdań i zasad teraźniejszego gabinetu jest bardzo dotkliwa i znaczna. Mianowicie wystąpienie ministra finansów *Nigra* niezdaje się być wcale obojętném zdarzeniem, a podług najnowszych doniesień ztamtąd, dało ono już powód do bardzo żywych interpelacyi i debat w izbie deputowanych. I lewa i prawa strona uskarżały się na niepomyślny obrót finansów, i tylko z wielką trudnością zdołano odeprzeć wniosek żądający bez właściwego powodu, aby po ukończeniu debaty nad budżetem, a więc

całkiem wyjątkowo, niezwłocznie dokładne sprawozdanie o operacyach kredytowych byłego ministra finansów izbie przedłożone zostało. Tylko przykonywającej wymowie hrabiego *Cavour* udało się odwrócić tę nieszczęsną propozycyę; wszelako jesteśmy pewni tego, że usposobienie to nieprzejdzie bez wpływu oddziaływającego na stan gabinetu i stosunki piemonckie w ogóle. Nader ważne, a poniekąd nawet nieobliczone w skutkach, chociaż przez publiczność europejską nie tak ocenione, jakby się należało, są zawarte z Anglią i Belgią traktaty handlowe. Sardynia przystąpiła tym sposobem stanowczo do systemu wolnego handlu, a nietrudno odgadnąć, komu system ten na razie w Europie korzyść przyniesie. Ani wątpić, że Anglii z łatwością przychodzi pielęgnować i popierać zasadę taką, po której własna jéj skrzętność handlowa i przemysłowa niczego obawiać się niepotrzebuje; i za pomocą której może najpewniéj i najskuteczniéj wyssysać żywotne soki innych państw i narodów. Wszakże sam hrabia Cavour wyznał w swéj mowie obronnéj na korzyść traktatu z Anglią, że niedobór w dochodach cłowych corocznie 5,600,000 lirów wynosić będzie. Finansowéj spekulacyi przeto niemożna podsuwać traktatowi temu. Ze stanowiska zaś ekonomii politycznéj starał się minister nawet wystawić system ochrony cłowéj jako wynikłość zasad socyalistycznych; — jestto zaprawdę zdanie niemające za sobą ani powabu gruntowności ani też nowości. Niebezpieczne zasady, które wyznaje gabinet turyński w ogóle, stanowią niejako linię graniczną, z któréj wypadałoby się prędzéj obawiać przejścia do ultraradykalizmu, niż od zasady ochrony cłowéj, która rozsądnie i należycie użyta niczem innem niejest, jak tylko zręcznem pośrednictwem między wymaganiami konkurencyi i komunikacyi prywatnéj, a prawami ogółu narodu i solidarnością jego interesów materyalnych. Właściwy cel zawartego z Anglią traktatu handlowego zasadza się na tém, aby Anglii otworzyć targowicę włoską, a do tego użyczyła Sardynia zanadto skoro praw swoich. Byłoto, jak piemocki prezydent ministrów wyraźnie napomknął, naturalne *wywdzięczenie się* za zamiar gabinetu angielskiego, który przyrzekł zapewnić przyszłość Sardynii i umocnić jéj ustawodawstwo, poddające się zawsze naturalnemu wpływowi woli narodowéj. Takie pojęcie rzeczy jest oraz wyznaniem, że naród piemoncki ponosi ofiarę dla Anglii; lecz w niém przebija się także obawa, aby wdzięczność ta dla Sardynii bardzo kosztowną się niestała, i aby kraj ten za błogosławieństwo, jakiego pod panowaniem teraźniejszéj u stéru będącéj partyi już doznał i jeszcze doznać się spodziewa, zbyt drogo Anglii zapłacić nie był przymuszony. Lecz nie na tém jeszcze kończy się uprzejmość gabinetu turyńskiego dla Anglii; jak słychać bowiem postanowiono jeszcze zawrzéć traktat handlowy z Szwajcaryą, który angielskim wyrobom przemysłowym utorować ma wygodną i bezpieczną drogę do samego serca Europy. Słuszną uwagę zatém zrobiła „*Austrya*": „Podczas gdy Niemce się wahają nadać trwałą podstawę swym powikłanym stosunkom politycznym i materyalnym, aby wzmocnione wewnątrz mogły silnie wystąpić na zewnątrz, korzysta Anglia z uczynności pomniejszych mocarstw, aby się rozszérzyć aż do południowych Niemiec, i naraz od północy i od południa zastąpić drogę industryi niemieckiéj."

(Poczta włoska.)

**Turyn**, 26. kwietnia. Izba deputowanych przyjęła ustawę o nawigacyi 111 głosami przeciw 4. Przedłożoną przez ministeryum izbie ustawę względem wydzierżawienia poczty paropływami dla wyspy Sardynii wzięto właśnie pod obrady.

**Palermo**, 10 kwietnia. Król neapolitański ułaskawił znowu trzech skazanych.

**Rzym**, 24. kwietnia. Minister spraw wewnętrznych przedłożył papieżowi stósownie do postanowienia ustawy gminnéj dalszy spis wyborców. Oprócz tego poczyniono już wszelkie przygotowania, aby korporacye gminne niezwłocznie zebrać się i zaraz na pierwszych posiedzeniach do mianowania magistratów przystąpić mogły.

**Modena**, 26. kwietnia. W Guastalla ukarano 7 indywiduów za pisemne i ustne pogróżki, wymierzone przeciw osobom palącym tytoń, chłostą cielesną i odpowiednim aresztem. *(L. k. a.)*

(Depesze telegraficzne.)

**Turyn**, 25. kwietnia. Pułkownik Arduino przytrzymany za udział w demokratycznym bankiecie w Genuy i odstawiony do Alessandryi, miał przy sobie kompromitujące go papiery. — Trybunał kasacyjny zajmuje się rozstrząsaniem ustawy o małżeństwach. — Dep. Avigdor żądał bezzwłocznego przedłożenia sprawozdania o operacyach kredytowych byłego ministra Nigra. Hr. Cavour jest tego zdania, że odrębny niedokładny raport mógłby zaszkodzić kredytowi państwa, i przyrzeka przedłożyć dokładny wykaz finansowy. Izba deputowanych upoważniła rząd do pobierania rent do miesiąca czerwca. Budżet administracyi żelaznych kolei przyjęto 90 głosami z pomiędzy 103. Izba deputowanych obraduje teraz nad projektem względem regulacyi taks nawigacyjnych.

**Florencya**, 25. kwietnia. Książę i księżna Aumale odjechali do Neapolu.

**Aleksandrya**, 9. kwietnia. Nieporozumienia z w. portą już są załatwione. *(Austria,)*

**Florencya**, 26. kwietnia. Według dekretu wielkiego księcia wolno prefekturom policyi wszystkie osoby podejrzane o zaburzenie pokoju oddać pod ośmiodniowy lub miesięczny dozór w domu, a nawet internować je na rok cały. Kto sobie pozwala manifestacyi przeciw rządowi, czy to pisemnie, ustnie lub czynnie, będzie karany więzieniem od 3—12 miesięcy. — Pojutrze oczekują tu przybycia FM. Radetzkiego.

## Niemce.

(Konferencye.)

**Drezdno**, 23. kwietnia. Posiedzenie komisyi konferencyi odbywały się z prawdziwem natężeniem nietylko w ostatnich dniach przed wielkanocnemi świętami, lecz nawet drugiego dnia świąt, jako niemniéj i wczoraj. Dnia wczorajszego trwała konferencya w pałacu Bryla od godziny 11 do $4^1/_2$. Obrady pierwszéj komisyi dla władzy związkowéj i terytoryum, drugiéj dla spraw kompetencyi, czwartéj dla sądownictwa związku, trzeciéj dla handlu, komunikacyi i materyalnych interesów odbywają się w podwójnym kierunku z taką gorliwością, iżby można przynajmniéj w jednéj téj lub owéj głównéj kwestyi porozumiéć się zupełnie, do czego też wszelkie są pozory. Na każdy wszakże wypadek chcianoby gotową i uzupełnioną już pracę przedłożyć zgromadzeniu związkowemu, aby tam nie rozpoczynano nowych nad różnemi kwestyami deliberacyi, i nie marnowano potrzebnego na co innego czasu. Wypracowany przez trzecią komisyę projekt powszechnego kartelu cłowego jest ważnym i pożądanym dla przyszłego związku operatem. Pełnomocnikom komunikowano już także i allegata zawierające pozycye taryfowe, dla dalszego ich przesłania przynależnym rządom i zasiągnienia od nich decyzyi. *(Austr.)*

(Pracy komisyi trzeciéj.)

**Drezdno**, 26. kwietnia. Trzecia komisya ukończyła wczoraj swe prace. Sprawozdanie znawców przyjęto całkowicie w téj formie, w jakiéj wyszło zpod rewizyi, i uchwalono przedłożyć je wręcz plenarnemu zgromadzeniu konferencyi ministeryalnych. Ztamtąd ma być przedłożone potem pojedyńczym rządom związkowym do ocenienia i przyjęcia.

W razie, gdyby rządy te miały jeszcze jakiekolwiek wątpliwości co do pojedyńczych punktów, lub proponowały, jakie dodatki lub poprawki mają tyczące się wnioski być przedkładane zgromadzeniu związkowemu, które potem stósownie do przepisanéj normy swych obrad zajmie się ich rozstrzygnięciem. Stanowcza prawomocność tego zdania znawców zależéć będzie potem od zmieniającéj go w ustawę uchwały zgromadzenia związkowego. Na wszelki sposób więc trzeba będzie przebyć jeszcze rozmaite próby, zanim pożyteczne nasienie to zejść będzie mogło. Zważywszy jednak, jak wielkie i liczne przebyło się już dotychczas trudności, niepotrzebujemy już tak bardzo lękać się tych, które jeszcze nastąpią. — Słychać, że załatwienie sprawy żeglugi na Elbie zada jeszcze niemałą pracę znawcom interesowanych w tym względzie państw, i przez jakiś czas jeszcze ich tutaj zatrzyma. Reszta komisyi stara się także ile możności, aby jak najprędzéj poukończać prace swoje. Na właściwéj ochocie jednak zbywa wszystkim widocznie; niemiłe przekonanie, że jeżeli nie wszystko, to przynajmniéj większa część tego, co dotychczas zrobiono, będzie pracą Danaidów, zniechęca niezmiernie pełnomocników. *(Aust.)*

(Depesza telegraficzna.)

**Kassel**, 30. kwietnia. Wyszło tu nowe rozporządzenie, nadające ustawie z dnia 28. września wstecz działającą moc aż do 7. września. *(Austria.)*

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 28. kwietnia.)

Metal. austr. 5% — $71^5/_8$; $4^1/_2$% $62^5/_8$. Akcye bank. 1138 Sardyn. 36. Hyszpańskie 3% — $34^{11}/_{16}$. Polskie 500 L. $83^3/_4$.

## Prusy.

(Wiadomości potoczne.)

**Berlin**, 28. kwietnia. Przybył tu hyszpański poseł Banula; hrabia Armin-Heinrichsdorf odjechał do Wiednia. Poseł nasz przy dworze Petersburgskim, jenerał Rochow, mianowany został pruskim pełnomocnikiem przy sejmie związkowym, który dnia 12go maja ma być w Frankfurcie zagajony. Stan oblężenia w Badenie niezadługo już będzie zniesiony. Hr. Bülow-Cummerow zeszedł z tego świata.

(Kurs giełdy berlińskiej z 30. kwietnia.)

Dobrowolna pożyczka 5% $105^1/_2$. Obligacye długu państwa —. Akcye bank. $95^1/_2$. L. Polskie listy zastaw. $93^3/_4$. Polskie 500 L. $83^3/_4$. 300 L. $144^1/_4$. L. Frydrychsdory $13^1/_{12}$. Inne złoto za 5 tal. $8^3/_4$. Austr. banknoty $77^1/_3$.

## Rosya.

(Statystyczny przegląd stósunków populacyi rosyjskiéj w roku 1846.)

Dziennik ros. ministeryum spraw wewnętrznych przytacza statystyczny przegląd stósunków populacyi rosyjskiéj w roku 1846. — Według tego wynosiła w roku 1846 ludność w europejskiéj Rosyi (w ścisłém znaczeniu) 52,565,334 dusz; w sybirskich 4ch zachodnich guberniach do 2,153,958; w królestwie Polskiém około 4,800,000; w wielkiem księztwie Finlandyi do 1,600,000; w kraju za-kaukazkim około 2,500,000. Razem więc 63,600,000 dusz. Doliczywszy do tego ludność dystryktu Jarkucka, Kamczatki, obwodu Ochockiego, posiadłości amerykańskich, tudzież hordy Kirgizów, Tatarów itd. pod berłem rosyjskiem zostające, tudzież całe wojsko, tedy ogólna liczba ludności cesarstwa rosyjskiego wynosi do 65,000,000 dusz.

Z pomiędzy ludności téj należy co do wyznań religijnych: 49,000,000 do prawosławnego kościoła; 7,300,000 do kościoła rzymsko-katolickiego; 3,500,000 do reformowanego; wyznawców Islamu jest 2,400,000; Izraelitów 1,200,000; Ormian gregoryańskich i rzymsko-katolickich 1,000,000; pogan 600,000.

Według pochodzenia szczepowego liczą: 33,000,000 Wielko-Rosyan; 11,200,000 Mało-Rusinów; 3,600,000 Biało-Rusinów; Polaków i Litwinów 7,000,000; 3,300,000 Finów i Łotyszów; 2,400,000

Tatarów łącznie już ze wszystkimi Mahometanami; 600,000 Niemców; 2,000,000 Gruzyanów i Ormianów; 1,500,000 Żydów; — do szczepów Uralskich należy 600,000 i mieszka we wschodniéj Syberyi, ros. Ameryce i stepach kirgizkich. *(K. k. a.)*

## Turcya.

(Bliższe szczegóły o zajęciu Bihaczy.)

O wiadomém już z depeszy telegraficznéj zajęciu Bihaczy w Bośnii, dowiadujemy się teraz następujących szczegółów bliższych: 26go kwietnia przekroczył Omer Basza w pobliżu Kropa rzekę Unnę. 27go zrana wezwał Skenderbeg insurgentów w Bihaczy, aby do 8méj godziny wieczór oddali twierdzę wojskom cesarskim przyrzekając im amnestyę; w razie przeciwnym zaś zagroził ogólnym szturmem; o godzinie 5téj nad wieczorem opuścili insurgenci twierdzę i rozprószyli się przez most na Klokocie poczęści w kierunku ku Izacie a po części wzdłuż lewego brzegu Unny. O 7méj godzinie wieczór zajęły twierdzę wojska sułtańskie.

Na terytoryum austryackie do Zavolie schronili się dotychczas przewodzcy: Rustanbeg, Numarbeg, Alia Schecheravic, Munim Hernic i były komendant Bihaczy, Gyafferbeg, których odesłano natychmiast do Karlsztadu. *(L. k. a.)*

## Chiny.

(Ścieranie się z rządem cesarskim. — Zażalenie do lorda Palmerstona. — Prześladowanie Chrześcian. — Polityka Stanów zjednoczonych. — Rozruchy wewnątrz kraju.)

**Wiktorya na Hongkong**, 26. lutego. Reakcya dotarła teraz aż do Chin. Iszyng, młodociany władzca państwa niebieskiego, który objął panowanie po cesarzu Taokuang w roku 1850 i uczcił rządy swoje przydomkiem *Hienfong*, (nadmiar szczęścia), usiłuje uszczuplić Anglikom zdobyte przez nich korzyści handlowe na mocy zawartego w Nankinie pokoju. Miasto obwodowe Kanton zostało dla obcych nieprzystępne, i wydano rozmaite rozporządzenia podwyższające cła przywozowe. Poczyniono nawet kroki do przywrócenia kompanii trudniącéj się handlem na morzu. Wszelkie przedstawienia angielskiego namiestnika zostały potąd bezskuteczne. P. Bonham udał się osobiście na paropływie Reynard do Peho dla wręczenia nowemu cesarzowi pisma królowej Wiktoryi. Listu tego nie przyjęto. Urzędnicy chińscy oświadczyli, że traktat pokoju zawarty między Chinami a Anglią zawiéra pewne normy przepisujące tryb wzajemnego pomiędzy temi państwami porozumiewania się. Wszelkie przedłożenia Anglików powinny iść na ręce namiestnika obu obwodów Kuangtong i Kuongsi; wysoki dwór niebieski w Pekinie nie zniży się nigdy do bezpośredniéj styczności z mieszkańcami zachodniego morza. Paropływ Reynard powrócił więc bezskutecznie z zatoki morskiéj Peczyli do Hongkong. Teraz zajęli się tą sprawą kupcy angielscy. Protestowali przeciw nowym rozporządzeniom rządu chińskiego, i przesłali lordowi Palmerston odpis protestu. Za tym przykładem pójść mają właściciele fabryk z kilku miast angielskich, i również chcą podać petycyę do ministeryum. Lord Palmerston miał na to wydać rezolucyę téj treści, że namiestnik angielski p. Bonham otrzymał już zlecenie do zaprotestowania przeciw dowolnym tym wznowieniom ze strony rządu chińskiego, i żądać spiesznego ich uchylenia. Z drugiéj zaś strony wzmaga się coraz bardziéj nienawiść przeciw nieludzkim tym barbarzyńcom którzy trują ludność sprzedażą opium i za to wynoszą z kraju 15 do 16 milionów dolarów, a oprócz tego trudnią się jeszcze i innem przemytnictwem z wielką szkodą dla ceł chińskich. Jakoż podobne postępowanie wywołało już w niektórych miejscach rozruchy i przywiodło do krwawych zajść i zabójstw. Chrześciańscy wysłańcy różnych wyznań doznają osobistego pokrzywdzenia, a niejakiego p. Fast rodem ze Szwecyi niedawno temu zamordowano. Na rozkaz mandarynów zabito pod kijami młodego nowo-nawróconego Chińczyka z Singapur, komisanta przy jednym z angielskich domów kupieckich, a trupa jego odesłano na wzgardę angielskiemu konzulowi w krześle poręczowem. Przeciw Chrześcianom wychodzą teraz podobne rozporządzenia jak przełożonego obwodu Wan z Kiaging, również i w innych prowincyach, mianowicie środkowych.

Wszyscy obznajomieni ze stanem rzeczy Europejczycy w Chinach są tego zdania, że z obu stron panuje wielka niechęć, i że obopólne kroki nieprzyjacielskie wywołać muszą w najbliższych latach nową wojnę między Anglią a Chinami, w któréj bezwątpienia wezmą także udział i północni Amerykanie. Stany zjednoczone mając znaczne stosunki handlowe z Chinami i obszerne posiadłości wzdłuż zachodnich wybrzeży cichego oceanu, nie spuszczają z uwagi żadnych wypadków jakie się przygotowują w wschodniéj Azyi. „Dozwólmy Anglikom utworzyć angielsko-chińskie państwo“ — pisał niedawno temu John Davis poseł amerykański w Chinach do Washington — „a wkrótce zaczęliby wybierać tu cła od okrętów, i według swego upodobania mogliby handel nasz uszczuplić. Musimy przeto w razie zajść wojennych Chin z Anglią popierać Chiny. Tego bowiem korzyść nasza wymaga.“ — Oprócz tych nieporozumień z postronnemi mocarstwami, zaszły jeszcze rozruchy wewnątrz kraju. Powstanie w obydwóch obwodach Kuangtong i Kuangsi z ludnością około 27 milionów dusz, nietylko nieustaje, lecz nadto wzmaga się coraz więcéj. Rokoszanie wydają proklamacye, z których dwie czytaliśmy w odpisie, i oświadczają, iż środkowe kraje państwa chińskiego — najpiękniejsze ze wszystkich innych — chcą oswobodzić z jarzma barbarzyńców, i osadzić na tronie dynastyę rodowitą. Nie ma jednak wielkiéj nadziei, aby zamiar ten mógł przyjść do skutku. Obcy, Chinom niesprzyjający przesadzają zwykle mówiąc o wewnętrznych w tem państwie rozruchach, i radzi głoszą o blizkim jego upadku, — a życząc sobie tego najgorecéj, widzą już państwo chińskie nad przepaścią. *(A. a. Z.)*

## Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w Tarnowie.)

**Tarnów**, 16. kwietnia. Na naszych targach z dnia 1., 4., 11. i 15. kwietnia sprzedawano w przecięciu korzec pszenicy po 18r.35k. żyta 13r.55k., jęczmienia 13r.10k., owsa 7r.45k.; grochu 15r.45k., bobu 15r.30k., prosa 7r.50k., hreczki 6r.20k., ziemniaków 6r.10k.; — cetnar siana kosztował 4r.3k., okłotów 1r.47k.; — funt mięsa wołowego $16^1/_4$k.; — za sąg drzewa twardego płacono 21r.20k., miękkiego 13r.50k. w. w.

(Ceny targowy w obwodzie Rzeszowskim.)

**Rzeszów**, 23. kwietnia. Według doniesień handlowych płacono na targach w Rzeszowie, Przeworsku, Leżajsku, Rudniku i Rozwadowie od 1. do 15. kwietnia w przecięciu za korzec pszenicy 21r.58k.—18r 35k.—20r.25k.—20r.—17r.; żyta 15r.58k.—17r.15k. —12r.30k.—12r.; jęczmienia 13r.25k.—12r.20k.—13r.10k.—12r.— 12r.; owsa 8r.49k.—9r.10k.—10r.—8r.—8r.; hreczki 0—12r.—12r. —12r.—8r.; ziemniaków 6r.—6r.10k.—5r.—5r.—4r. Cetnar siana kosztował 4r.—3r.45k.—4r.30k.—2r.30k.—2r.30k.; nasienia konicza w Rudniku 75r.; wełny tylko w Rudniku 212r.30k. Sąg drzewa twardego 15r.46k.—20r.—16r.20k.—7r.30k.—7r.30k.; miękkiego 13r.37k.—17r.30k.—11r.30k.—6r.15k.—6r. Funt mięsa wołowego sprzedawano po $16^1/_2$k.—10k.—10k.—$9^1/_{16}$k.—9k. i garniec okowity po 4r.35k.—4r.47k.—4r.15k.—3r.20k.—4r. w. w.

## Kurs lwowski,

| Dnia 5. maja. | | gotówką | | towarem | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | złr. | kr. | złr. | kr. |
| Dukat holenderski . . . . . . . . . | mon. k. | 6 | 6 | 6 | 10 |
| Dukat cesarski . . . . . . . . . | „ „ | 6 | 10 | 6 | 14 |
| Półimperyał zł. rosyjski . . . . . . | „ „ | 10 | 39 | 10 | 43 |
| Rubel śr. rosyjski . . . . . . . . | „ „ | 2 | 3 | 2 | 4 |
| Talar pruski . . . . . . . . . . | „ „ | 1 | 55 | 1 | 58 |
| Polski kurant i pięciozłotówk. . . . . | „ „ | 1 | 30 | 1 | 31 |
| Galicyjskie listy zastawne za 100 złr. . | „ „ | 89 | 20 | 89 | 37 |

(Kurs wekslowy wiédeński z 2. maja.)

Amsterdam 186 p. 2. m. Augsburg $133^7/_8$ l. uso. Frankfurt $133^1/_4$ p. 2. m. Genua 156 p. 2. m. Hamburg 196l. 2. m. Liwurna 130 l. 2. m. Londyn 13-8 l. 2. m. Marsylia 158 l. 2. m. Paryż 158. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. $38^3/_4$.

## *Przyjechali do Lwowa.*

Dnia 3. maja.

Hr. Karnicki Feliks, z Roguźna. — PP. Kuczyński Felicyan, z Korkowa. — Osmiałowski Szymon, z Janczyna. — Wojczyński Alfred, z Tuligłów. — Lang Emanuel, z Wolicy. — Rojowski Feliks z Cieszanowa.

Dnia 4. maja.

Hr. Paris Adam, z Korniego. — Hr. Brzostowska Konstancya, z Stratyna. — Hr. Karnicka Henryeta, z Dubiecka. — Br. Bess Arnold i Heledor, z Zbory. — Br. Czechowicz Aleksander, z Pilipów. — Sękowski Marceli, z Załęża. — Malczewski Juliusz, z Skwarzawy.

## *Wyjechali ze Lwowa.*

Dnia 3. maja.

Hr. Krasiński Piotr, do Rohatyna. — Hr. Dzieduszycki Jan, do Sichowa. — Hr. Badeni Aleksander, do Borynicza. — PP. Bochdan Stanisław, do Zadwórza. — Dunajewski Floryan, do Mokrzan.

Dnia 4. maja.

Hr. Cetner Albert, do Podkamienia. — Hr. Cetner Elżbieta, do Podkamienia. — Hr. Komorowska Franciszka, do Łuczyc. — P. Listowski Józef, do Brzeżan.

## Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 3. i 4. maja.

| Pora | Barometr wmierze wied. sprowadzony do 0° Reaum. | Stopień ciepła według Reaum. | Sredni stan temperatury do g. 6. zr. | Kierunek i siła wiatru | Stan atmosfery |
|---|---|---|---|---|---|
| | ″ ‴ ⁗ | | | | |
| 6 god. zr. | 27 11 4 | + 7° | + 14,3° | południowy | pochm. ☉ |
| 2 god. pp. | 27 11 4 | + 14° | + 7° | południowy. | „ „ |
| 10 g. w. | 27 11 4 | + 8° | | połud.-zachodni | „ „ |
| 6 god. zr. | 27 11 0 | + 8° | + 16° | południowy | pochm. ☉ |
| 2 god. zr. | 27 9 5 | + 15,5° | + 7,5° | połud. wschodni | „ deszcz |
| 10 g. w. | 27 8 1 | + 12° | | „ | „ „ |

## TEATR.

*Dziś:* przedst. pols. **„Teresa neapolitanka.“**

Główny Redaktor **M. Srzeniawa Sartyni.**

Z c. k. galic. drukarni rządowej.